Ungdomsliv med mentor
Unge med sindslidelse

Socialt Udviklingscenter SUS

Unge med sindslidelse

– oplysning og samarbejde

Socialt Udviklingscenter SUS, Videnscenter for Socialpsykiatri, PsykiatriFonden og Center for Forskning i Socialt Arbejde fik i 2004 støtte fra Socialministeriets 15M-puljen til at gennemføre et fællesprojekt vedrørende 13-25 årige med sindslidelse.

Projektets overordnede mål er at kvalificere arbejdet for og med unge med sindslidelse. Endvidere skal aktiviteterne være med til at fremme overblik og information.

Blandt aktiviteterne i projektet er:

- Kortlægning af eksisterende tilbud til unge med psykiske problemer eller sindslidelse
- Gennemførelse af to messer og en række temamøder for medarbejdere, unge og pårørende
- Etablering og drift af fire netværksgrupper for medarbejdere ved støtte- og behandlingstilbud. Netværksgrupperne er forum for kontakt, erfaringsudveksling, faglig inspiration, vidensdannelse, udvikling og formidling
- Produktion og udgivelse af fire temamagasiner
- Etablering af hjemmeside med oversigt over støtte- og behandlingstilbud samt en internetbaseret database, som gør det muligt at navigere mellem forskellige tilbud eller søge på en bestemt kategori af støttetilbud
- Produktion af en film hvor en række støtte- og behandlingstilbud præsenterer deres arbejde og erfaringer.

Projektet afsluttes medio 2007.

Socialt Udviklingscenter SUS: www.sus.dk
Videnscenter for Socialpsykiatri: www.socialpsykiatri.dk
PsykiatriFonden: www.psykiatrifonden.dk
Center for Forskning i Socialt Arbejde: www.dsh-k.dk

Forord

Unge med sindslidelse har som andre brug for et liv med samvær og udvikling. Og med den rigtige støtte, er det muligt at give dem det. Det viser erfaringerne fra fire netværksgrupper, der har arbejdet målrettet med tilbud og metoder indenfor fire områder: Mentor, fritidstilbud, rehabilitering og behandling.

Som et led i projekt „Unge med sindslidelse – oplysning og samarbejde" inviterede Videnscenter for Socialpsykiatri og Socialt Udviklingscenter SUS i 2005 de nye projekter som havde fået tildelt 15-M midler[1] fra Socialministeriet, til at indgå i et netværk.

Invitationen blev desuden udsendt til en række allerede etablerede støtte- og behandlingstilbud til unge med sindslidelse. Op mod 50 projekter og tilbud tog mod invitationen, og ved det første møde i juni 2005, blev det besluttet at etablere én netværksgrupper inden for hvert af de fire områder (mentor, fritidstilbud, rehabilitering og behandling).

Målet med netværksgrupperne var – på tværs af faggrupper og sektorer – at etablere et forum for erfaringsudveksling, inspiration, vidensdannelse og udvikling.

I dette magasin har vi samlet en beskrivelse af otte af de projekter, som deltog i netværket om mentorordninger. Projekterne er forskellige i både form og indhold. Eksempelvis har man i Sorø Socialpsykiatri etableret en støtte-og kontaktpersonordning der skal støtte op om psykisk syge børn og unge samt deres familier. I Klub Fontana på Østerbro i København sikrer aktiviteter og nære relationer mellem medlemmer og kontaktpersoner, at alle får den hjælp de har brug for til at finde egne ressourcer. Og i Århus forsøger man med en casemanagerindsats at komme de unge og deres problemer i møde.

Overordnet er målet det samme for alle projekter: At sikre de unge samvær, nærhed, aktivitet og udvikling – og at sikre, at de finder styrke og ressource hos sig selv, så de bedre kan mestre deres eget liv.

I magasinets første artikel sætter to medarbejdere fra Projekt Hverdagsliv i Aalborg fokus på mentorbegrebet og hvad det er, man laver, når man er mentor.

Vi håber, at magasinet kan være med til at inspirere og kvalificere arbejdet for og med unge med sindslidelse. Vi håber også, at artiklerne kan give inspiration til etablering af en række nye tilbud til unge med sindslidelse. Det er der masser af god mening i.

Stor tak til alle der har bidraget til magasinets tilblivelse. God vind i Jeres videre arbejde!

Bjarne Møller
Socialt Udviklingscenter SUS
April 2007

Dette magasin er en del af en serie på fire. I øvrigt er følgende magasiner udkommet:

- Ungdomsliv og fritid. Unge med sindslidelse
- Ungdomsliv med rehabilitering. Unge med sindslidelse
- Ungdomsliv med behandling. Unge med sindslidelse

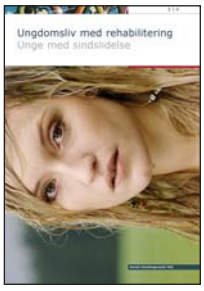

1 Pulje til forbedring af ikke-indlagte psykiatriske patienters forhold.

Mentor

Det lyder som om, man skal kunne noget ganske bestemt for at anvende mentorbegrebet om sin rolle i forholdet til et andet menneske. Men begrebet i sig selv giver ikke nogen mening, det gør derimod omsætningen og indholdet af det: Hvad er det, man laver, når man er mentor?

Af Niels V. Pedersen og Karin Leth Kristensen
Projekt Hverdagsliv

Vi repræsenterer et landsdækkende mentornetværk, som har det til fælles, at vi har fået offentlige midler til at eksperimentere med nye metoder i forsøget på at skabe en forandring for psykisk sårbare børn og unge. Det er en udfordring at sætte ord på vores arbejde, men vi føler os forpligtet – forpligtet til at formidle vores erfaringer. I denne optik er det af stor betydning, at vi kan kvalificere vores erfaringsudveksling og formidling heraf, så vi sikrer os, at vi ikke snakker til hinanden men med hinanden.

Mentor – afklaring af begreb

Ordet mentor stammer fra den græske mytologi, faktisk fra fortællingen om Odysseus. Mentor var Odysseus' ungdomsven, der skulle se efter sønnen, mens Odysseus var i krig. Det tog mange år, og Mentor var derfor en erstatning for faderen.

Vi kender også begrebet fra erhvervslivet – en mentor er en form for læremester, en mere erfaren kollega, som tager sig af den uerfarne og hjælper vedkommende til rette, deler ud af sine egne erfaringer og forsøger at understøtte kollegaen i sin udviklingsproces i retning af større personlighed og integritet.

Man kan sige, at en mentor holder et spejl op for én. Mentoren bidrager med egne holdninger til relevante emner. Derfor er mentoren typisk også en person, der har masser af livserfaring og en god portion faglig erfaring, som en yngre, mindre erfaren person kan drage nytte af. Formen er samvær og samtale, og grundlæggende er mentorskab en gensidig proces, fordi begge giver noget af sig selv til det fælles felt som led i personens livsudfoldelse.

Coach er et andet nyere udtryk, som også bruges i erhvervslivet, til at beskrive en person, der hjælper en til selvindsigt og udvikling – så den person, der coaches, bliver i stand til at finde løsninger på egne problemstillinger. Coachen udfordrer for at skabe refleksion, tanker, beslutninger og handlekraft hos et andet menneske med sigte på et bestemt mål.

Endnu et begreb for vores arbejde er facilitator – en facilitator arbejder med og anerkender det, der er i en gruppe, dens ressourcer og drømme, håb og frygt, modstand og konflikter, hvor sigtet er et fælles mål.

De senere år har disse begreber også vundet indpas i „den sociale verden", måske i et forsøg på at skabe et mere moderne begreb for støtte-kontaktperson, som giver nogle ganske bestemte associationer for de fleste. Er der i virkeligheden forskel, eller er det „gammel vin på nye flasker"?

Flere begreber og titler kommer sikkert til i de kommende år i et forsøg på at præcisere dette arbejdsfelt, at skabe status og ejerskab og dermed markere et fagligt fundament for noget arbejde, som i virkeligheden „bare" handler om at være et nysgerrigt og respektfuldt medmenneske. I virkeligheden kan et enkelt begreb måske ikke favne, det vi laver, men elementer af alle ovenstående begreber indgår i et eller andet omfang.

Relationens betydning

Uanset valg og definitioner af begreber er det af afgørende betydning, at det arbejde vi udfører rent faktisk gør en forskel.

Hvad er det, som kan gøre en forskel? Grundlæggende kan man blot mærke efter – når du bevæges, er den første spire lagt til bevægelse. Medmenneskers oprigtige interesse og nysgerrighed på netop dig og dit liv, mærkes – en indre vækkelse af et potentiale, gennem kontakt med et andet menneske.

Forudsætningen i arbejdet er at få opbygget en bæredygtig relation i den offentlige sfæres ramme. Vi er ikke et sekund i tvivl om, at relationerne har stor betydning for de mennesker, der krydser vores vej i dette arbejdsfelt. Men hvad er det, som giver relationen betydning? Har det „kun" betydning set i et perspektiv af, at vi møder mennesker, som udtrykker, at de måske for første gang i deres liv føler sig set og forstået – som for første gang får en

oplevelse af, at nogen viser interesse for dem? I et sådant perspektiv har betydningen af relationen vel også sin berettigelse – om end det er trist at tænke på, at nogle mennesker er så underernærede på menneskelig kontakt.

De unge er imidlertid ikke så meget i tvivl om relationens betydning. Citaterne her stammer fra unge i Projekt Hverdagsliv:

> „De har tiden og tålmodigheden til man er klar til at åbne sig, samtidig med at de også på en måde skubber til en, men på en forsigtig måde".

> „Med deres hjælp tør jeg komme ud, og selvom der stadig er [lang] vej tilbage, før jeg med sikkerhed vil kunne klare det helt selv, ville jeg ikke have været nået så langt, som jeg er i dag, uden dem."

> „Jeg bliver støttet i det, der gør tilværelsen svær for mig, og jeg får en hjælpende hånd med at overskride netop de svære ting. Deres evige måder på at kunne vende selv det værste og de mest negative tanker til noget positivt, og deres evige forsøg på at få mig til at se, hvad jeg nok ikke altid vil se, er utrolig."

En evaluering fra studerende på AAU (Aalborg Universitet) underbygger, at en bæredygtig relation er med til at udvikle den unge til at blive et mere selvstændigt individ. Endvidere er interaktionen medvirkende til, at den unge opnår større selvindsigt, som er med til at skabe forandring. I denne forandringsproces mener vi også, det er vigtigt at bevare fokus på normaliteten, således at perspektivet ikke ensidigt er rettet mod deres psykiske problemer. Vi ønsker ikke at stigmatisere vores unge, som unge med en sindslidelse, men betragter de unge i et ungdomslivsperspektiv, hvor de har nogle særlige vanskeligheder.

Det er de redskaber, vi anvender, som danner grobund for relationen og forandringsprocessen. Derfor vil vi redegøre lidt mere grundigt for disse.

Redskaber

Vi tager altid udgangspunkt i, at de unge bestemmer, og det mener vi alvorligt! Vi har stor respekt for de problemer, de ønsker hjælp og støtte til. Det er vigtigt for os at slå fast, at vi oplever, at de børn og unge vi arbejder med, ønsker forandringer i deres liv, det viser sig tydeligt i deres udtrykte behov – de vælger, det som er relevant. Det er vigtigt at være ydmyge overfor, at disse ønsker måske ikke stemmer overens med vores normer og værdier. En ung har udtalt det således: *„De støtter én i de valg, man træffer, uanset personlig holdning – men de undlader ikke at give deres mening til kende."*

Vi er mobile og tilgængelige – dvs. vi kan kontaktes via mobiltelefon og mail. Det betyder, at vi handler hurtigt og griber de unges motivation til forandring, når den er til stede. Dette, ved vi, er af meget afgørende betydning for de unge. Vi er også opmærksomme på, i hvilket omfang de unge har brug for, at vi er opsøgende for at bevare kontakten. Endvidere er forudsigelighed et vigtigt kernebegreb for de unge – de udtrykker, at de ved, hvor de „har os", at vi er troværdige.

Det er vigtigt for os, at de unge får støtte til at begå sig, og vi fungerer ofte som brobyggere, hvor vedholdenhed, personlige kontakter og fleksibilitet er vigtige nøglebegreber. Vi er opmærksomme på, at den støtte vi her giver, er afstemt efter egen formåen på en sådan måde, at de bliver udfordret på deres egne handlekompetencer. Men ofte handler det om, at de unge ikke ved, hvordan man håndterer en given situation – de mangler at lære det. I denne proces må vi bevæge os i en balanceakt, da det er centralt, at de unge oplever, vi er der for dem, men at vi ikke er medvirkende til at skabe splittelse mellem øvrige myndigheder/instanser og den unge. Vi understøtter, at de unge får de rette tilbud, og at de kan tage imod disse – også hvis det handler om en indsats i forhold til en sindslidelse.

I respekt for at forandring tager tid, værner vi om, at tiden med de unge ikke skal sættes i rammer og systemer. De har forskellige behov, som vi forsøger at tilpasse os. Børn og unge i vores målgruppe oplever, at de ofte har måttet tilpasse sig systemerne, hvilket kan være en medvirkende faktor til, at de har vanskeligt ved at håndtere ansvar.

De unge har generelt vanskeligheder i forhold til sociale kompetencer, og vi har i den forbindelse fokus på, hvordan samvær i grupper og i netværket kan være medvirkende til at skabe forandring. I netværk/grupper er der andre muligheder for at arbejde med relationer og udvikling af generelle sociale kompetencer.

De anvendte redskaber kan ikke ses isoleret, men må forstås i en ramme af, hvordan vi omsætter disse ved hjælp af vores faglige og personlige kompetencer.

Faglige og personlige kompetencer

Vi er ofte blevet stillet spørgsmålet, om man skal besidde nogle specielle personlige og faglige kompetencer for at kunne arbejde, som vi gør. Populært sagt siger vi, at vi bruger os selv med den brede faglige kompetence, vi besidder, og vi er meget bevidste om, hvad det indebærer.

For at kunne skabe en bæredygtig relation – hvilket vi anser som fundamentet i vores arbejde – skal man selvfølgelig have ligeværdig og respektfuld kommunikation. Det betyder også, at man skal være sig meget bevidst, at man ikke „skal have projekter på de unges vegne". Det kan være væsentligt, at man udtrykker sine egne holdninger men med respekt for den enkeltes valg. Arbejdet indebærer ofte, at man må have flere bolde i luften på en gang, så det skal man evne at kunne håndtere.

Derudover skal man være sig bevidst, hvornår og hvorfor man er personlig i samværet – det kan være et bevidst valg, at fortælle noget om sig selv, hvis det kan understøtte en proces, der er i gang sammen med en ung. En anden vigtig evne er evnen til refleksion. Refleksionen kan bruges på mange forskellige måder i forberedelsen, i selve kontakten og i en opfølgning. Det betyder også, at man skal turde at se kritisk på sig selv og sit arbejde.

Opsamling

Mentor, coach eller facilitator – uanset hvad vi vælger at bruge som begreb for vores arbejde, har det været en lærerig proces at fordybe os i vores egen praksis fra et andet perspektiv.

Vores fornemmeste opgave er, at være med til at åbne for de ressourcer ethvert menneske besidder – at øge indsigten i forhold til egne livsudfoldelsesmuligheder. Det kendetegner en god mentor. De kompetencer som herudover vægtes – en mere erfaren med god faglig ballast, som tør stå frem med sig selv og sine holdninger uden at skulle bestemme – må siges at stemme meget godt overens med de egenskaber, vi som mentorer, mener vi besidder. I et mentorskab bidrager begge parter i en gensidig proces – det kan vi også godt genkende, men vi mener dog, at vi til forskel for en mentor i erhvervslivet, kollegaer imellem, skal være os bevidste, at vi ikke er ligestillede med de unge – vi er repræsentanter fra det sociale system.

Udover egenskaberne ved en mentor, mener vi også, at vi – som coachen – udfordrer de unge til refleksion, som fører til ny handlekraft. Mere rammende kan man beskrive vores arbejde, som en bevægelse mellem støtte til større livsudfoldelse og støtte til at nå et bestemt og afgrænset mål.

Facilitator er ikke et begreb, som (endnu) har vundet indpas i „den sociale verden", men vi kan godt nikke genkendende til indholdet i også dette begreb. Vi arbejder med gruppers ressourcer i et udviklingsperspektiv og med et sigte på at udvikle sociale kompetencer i et hverdagslivsperspektiv. Men i modsætning til den oprindelige forståelse har de unge, vi arbejder med, ikke nødvendigvis et fælles mål.

Social coach, hverdagsfacilitator eller social guide kan måske blive et nyt begreb, som mere præcist beskriver det, vi laver. Så kan vi også melde os på banen i forhold til at markere et fagligt fundament for vores arbejde. Ud fra de begreber der eksisterer i dag, er vi i høj grad mentorer.

Udfordringen i vores mentorarbejde er at pleje og bevare vores sunde nysgerrighed og interesse – hvis den ikke er oprigtig og troværdig, mærkes det i kontakten, relationen glider, og de børn og unge vi har forpligtet os overfor, kan (igen) føle sig svigtet og overset.

Uanset hvor vi bevæger os, har vi alle brug for mentorer – nogle vi ser op til – det er et almenmenneskeligt behov. Denne måde at tænke på giver vi videre til de unge, de er på dette område ligeså almindelige som enhver anden.

Vort håb med disse refleksioner og beskrivelser er, at andre på dette felt ser mulighederne i at arbejde som mentorer, og har fået et lille indblik i det som for os, der arbejder med det, er så indlysende. Måske kan vi betragte os selv som mentorer på flere planer? Ord er et godt udgangspunkt for en fælles forståelse, men ordene skal omsættes til handling for at skabe forandring, så i dette perspektiv kan det være en overvejelse værd, om en ny 3-årig forsøgsperiode kunne omsættes til implementering ved, at vi mere erfarne (mentorer) hjælper nye uerfarne til rette og deler ud af vores erfaringer.

Med ønsket om en foranderlig hverdag takker vi for denne gang. Det har været livgivende og inspirerende – også tak til de unge, som har bidraget til denne artikel med ildhu og et ønske om at kunne bibringe viden, som kan gøre en forskel for andre unge.

Niels V. Pedersen og Karin Leth Kristensen
Projekt Hverdagsliv
www.projekthverdagsliv.dk

Mellem case- og kaos-management

Hundredvis af unge bider sig ikke fast i uddannelse og arbejde. De har psykiske og sociale problemer men gør ikke brug af sociale eller behandlingsmæssige foranstaltninger. Casemanager-projektet er et forsøg på at gøre det, kun få før har haft succes med; at komme disse unge og deres problemer i møde.

KONTAKT

Casemanagerprojektet
Center for Særligt Socialt Udsatte
Valdemarsgade 18, 4.
8000 Århus C
Kontaktperson: Projektleder
Mette Morel
Tlf. 5157 6323
mmo@fa.aarhus.dk

Af Mette Morel, projektleder

I Århus kommune lever en gruppe unge, som trods deres unge alder allerede hænger i udkanten af samfundet. Det gør de af mange grunde – nogle har psykiske vanskeligheder, såsom spise- og personlighedsforstyrrelser, selvskadende adfærd og depressive tanker med selvmordsforsøg. Andre har svært ved at tackle voksentilværelsens krav og forventninger, og dulmer sig derfor med hash og andre stoffer. Nogle kommer på kriminelle afveje i jagten på penge, mens andre forsøger sig med prostitution som supplerende indtægtskilde til den lave ungeydelse. Fælles for dem alle er, at de ikke har nogen diagnoser, deres barndom har ikke været en dans på roser, de lever som nomader og er i det hele taget meget svære at få styr på og dermed også at hjælpe. En stor del af dem har anden etnisk oprindelse end dansk, og der er en overvægt af stille piger. Alle modtager kontanthjælp.

Tanken med casemanagerprojektet, som Århus kommune iværksatte i 2005, var at komme denne gruppe af unge mellem 18 og 25 år i møde på deres præmisser. Målet var afværgelse af den sociale og personlige derude, som de fleste allerede var i fuld gang med. Metoden var casemanagement.

Personlig koordinator

Grundantagelsen var, at disse unges komplekse problemer krævede indsatser fra en række forskellige aktører på tværs af både fag- og forvaltningsgrænser. Derfor måtte de have brug for en casemanager – på dansk kaldet en personlig koordinator – til at guide dem rundt i systemet og samfundet, således at de kunne komme videre i deres liv.

Oprindeligt tænkte man, at de unge ville blive „fundet“ på byens være- og aktivitetssteder for misbrugere og psykisk syge. Men virkeligheden har vist, at de unge – heldigvis – ikke gør brug af disse tilbud endnu. Socialforvaltningen kender dem oftest ikke – hverken på myndighedssiden eller på foranstaltningssiden.

Derimod har alle de unge en sagsbehandler i Beskæftigelsesforvaltningen. Her bliver de unge mødt med krav om, at de skal arbejde, uddanne sig, i aktivering og straksafklaring, hvis de ønsker at modtage kontanthjælp. Det krav kan de unge ikke honorere – de udebliver fra aktivering og opfølgningssamtaler, eller de flytter og udskyder dermed kravene, til der er fundet en ny sagsbehandler i et nyt beskæftigelsescenter.

Her kommer casemanageren ind i billedet. Ofte som et forsøg på i første omgang overhovedet at etablere en kontakt, og på sigt også få udredt den unges situation. Samtidig fortsætter den beskæftigelsesorienterede indsats.

Hjælp til kaos

Oprindeligt var tanken, at casemanageren blot skulle sikre, at alle i systemet arbejdede sammen om at hjælpe den unge videre. Men det viste sig ret hurtigt, at der ikke var nogen professionelle i de unges liv, og dermed ingen som skulle have hjælp til at trække på samme hammel.

Og den unge ønskede ikke nødvendigvis at komme i behandling. Hendes dagligdag kunne være fuldstændig kaotisk og uoverskuelig; der kunne være konflikter med familien eller en kæreste, økonomien ligge i ruiner med registrering i Ribers til følge, og lige nu boede hun ikke rigtigt nogen steder, fordi hun havde været nødt til at sige sin alt for dyre lejlighed op osv.

Den unge havde altså ofte mere behov for at få hjælp til at få orden i kaos, end til at få koordineret en ikke-eksisterende sag. Kaos-manageren så således dagens lys!

Ting tager tid

Erfaringen er, at det tager tid at „kaos-manage“ et ungt menneskes liv, når det først er løbet af sporet.

Det tager tid, at skabe tillid til at man både er villig til og i stand til at hjælpe. Det tager tid, at motivere den unge til at få relevant hjælp, når misbruget har taget overhånd. Det tager tid, at få det psykiatriske system til at udrede en pige med alvorlige symptomer på psykisk mistrivsel eller sygdom – især hvis hun også ryger hash for at holde tilværelsen ud. Det tager tid, at finde en bolig der er til at betale, når man er på nedsat ungeydelse. Det tager tid, inden en 21 årig tør melde sig til VUC's særlige 9. klasses forløb, når nu man ikke lige fik sin 9. klasses afgangprøve mens tid var. Det tager tid, at se i øjnene at det ikke løser ens problemer at flytte til Odense eller København – for det skal lige erfares, inden erkendelsen kommer, og det tager især tid at få sig et nyt netværk.

Det tager tid, og den tid har casemanageren.

Men nytter det?

Det er endnu for tidligt at sige om casemanagerindsatsen virker bremsende på den sociale deroute og fremmende på vejen til selvforsørgelse. Men der er grund til optimisme. En del af de i alt 20 unge, som projektet har haft kontakt med, er i gang med at lægge livet om. Det går langsomt, for der eksperimenteres undervejs, men det går.

Desuden understøtter nyere forskning på (unge-)området idéen med flere samtidige indsatser – en beskæftigelses indsats i kombination med en socialt støttende indsats ser ifølge forskningen og forskellige projektevalueringer ud til at virke fremmende på både personlig, social og beskæftigelsesmæssig inklusion og integration.

Så vi fortsætter ufortrødent!

Uden problemer går det ikke

Efter at have været tilknyttet mentorordningen i Jægerspris kommune ser flere af de unge, at de problemer – som de før har været ved at drukne i – også har en værdi. Problemerne er vigtige oplevelser, som er med til at give personlig udvikling.

KONTAKT
Mentorordningen i Jægerspris
Værestedet Askely
Askevej 62
3630 Jægerspris
Kontaktperson: Annette Hansen
Tlf. 2722 1596
achan@frederikssund.dk

Af Annette Hansen, mentor

Unge har et stort behov for at drøfte deres personlige problemer og glæder med et voksent menneske, som kan give dem feedback og redskaber til at tackle deres problemer på en ny måde. Det gælder sikkert for alle unge, men særligt for unge som dem der det sidste år har været tilknyttet Mentorordningen i Jægerspris kommune. De kommer med massiv angst, ensomhed, mange med selvmordsforsøg eller selvskadende adfærd.

Med Mentorordningen tilbyder kommunens socialpsykiatri – med støtte af puljemidler fra Socialministeriet – de unge at have en personlig kontakt med mig. Samtidig kan de deltage i et mere formaliseret samvær med andre unge, når vi har selvudviklingsmodul, som er en blanding af socialt samvær, spisning og undervisning, hvor alle byder ind.

Ordningen har kun været aktiv i et år, men det ser allerede nu ud til, at projektet stemmer overens med de unges ønsker og behov, og også lever op til de ønsker om at yde en særlig indsats for målgruppen, som er formuleret fra centralt politisk hold.

Frivilligt og gratis tilbud

Jeg tilbyder de unge individuel kontakt. De unge vælger, hvor og hvor ofte vi skal mødes – som regel mødes vi hjemme hos den unge, men nogle gange har vi kørt rundt i min bil i området, indtil den unge var tryg nok til at invitere mig hjem.

Vi kan drøfte alle de problemer, som de unge tumler med i hverdagen, eksempelvis psykotiske oplevelser, problemer med lavt selvværd, destruktive tanker, følelser og handlinger, kriminalitet, misbrug af alkohol eller stoffer, problemer med familien, kærester, seksualitet, venner, fritidsaktiviteter, job, skole, bolig.

De unge fortæller gerne om deres liv, tanker, følelser og handlinger. Det er vigtigt, at de fornemmer, at de taler med en person, der kan tåle at høre om deres problemer. Her har mine 14 år på en lukket psykiatrisk afdeling været en klar fordel.

Jeg tilbyder at støtte, når de skal til læge, til møde med sagsbehandler, jobformidling eller andet. Hvis den unge bliver indlagt på hospital, kan jeg komme på besøg og være med til at gøre overgangen fra indlæggelse til et liv, hvor de skal stå på egne ben, så skånsom som muligt.

Mentorordningen er fleksibel

De unge er meget glade for, at Mentorordningen er fleksibel på den måde, at samtaler og kontakt kan ligge udenfor normal åbningstid, og på den måde er tilpasset de unges liv. Jeg møder de unge, der hvor de er – der hvor de ønsker – og når de har tid. Min telefon er åben 24 timer i døgnet, men de unge informeres om, at det ikke må misbruges. Jeg kan kontaktes på alle tidspunkter af døgnet, og jeg er overbevist om at det, at de unge har haft mulighed for at kontakte en voksen, som tager deres problemer alvorligt, har bidraget til, at de unge har undgået at skade sig selv eller er blevet indlagt.

Alle der er tilknyttet Mentorordningen har stoppet deres selvskadende adfærd og flere af dem er på vej ud i arbejdslivet.

Et anderledes tilbud

De første måneder gik med introduktion til socialpsykiatrien, projektbeskrivelse og kontakt med samarbejdspartnere. Da jeg havde arbejdet en måned i „marken", havde jeg allerede fået henvist ti brugere til projektet. De fleste henvisninger sker via sagsbehandlerne, der bliver opsøgt af unge med problemer, men kontakten kan også ske via hospital, egen læge, eller ved direkte kontakt fra den unge selv eller dennes pårørende.

Ofte er de unge meget skeptiske ved det første møde, men når de hører om mentorordningens indhold og tilbud, bliver de som regel meget positive. De unge oplever, at mentorordningen er et meget anderledes tilbud end de tidligere, hvor den har stået på psykologsamtaler, fobi-skole, psykiatrisk behandling, medicin osv. Det, at jeg er til rådighed hele døgnet og kan hjælpe dem lige der, hvor tingene spidser til, er ofte så stor en tryghed, at de klarer kri-

serne selv. Samtidig lærer de også teknikker til selv at mestre deres liv.

På kun et år har der været henvist 20 unge til Mentorordningen. Der er lige nu tretten unge tilknyttet projektet, heraf er de ti atten og nitten år. Den lave alder vidner om, at der er et behov tidligere, men at der ikke er et tilbud til de store børn. Derfor har vi en liste af unge, der venter på at blive gamle nok til tilbuddet. Der er ti piger og tre drenge. Umiddelbart har de mange af de samme ressourcer; de er veletablerede, en del har arbejde, de er velformulerede og har de rigtige ting. Men de har også mange fælles problematikker. Problemerne handler for de fleste om ringe selvværd, angst, social fobi eller selvdestruktive handlinger.

Selvudvikling og socialt samvær

Ud over den individuelle kontakt arrangerer jeg aftener med selvudvikling. Selvudvikling foregår i moduler, hvor vi mødes en gang om ugen i 12 uger. Herefter er der 12 ugers pause, hvorefter vi starter et nyt modul op. To hold, med tre unge på hvert hold, har med stor succes gennemført et modul i foråret 2006 og jeg har i efteråret 2006 startet to nye hold op med 4 unge på hvert hold. Målet er, at de unge får redskaber til at skabe nye valgmuligheder, øget selvværd og mod på at komme videre i livet.

Vi starter aftenen med at spise sammen. Flere af de unge er på kontanthjælp, og mange har derfor ikke råd til at betale for maden. For at prisen ikke skal være årsag til, at de unge ikke kan deltage, er spisningen gratis.

De unge hygger sig sammen under spisningen og dette er med til at give dem mod til at åbne sig under selvudviklingen. Selvudviklingen består af to timers undervisning og debat. Emnerne kan for eksempel være: „Du skal ikke tro, du er noget – du skal vide det“ og „hvis du tror du kan eller ikke tror du kan, får du sikkert ret“. Sådanne emner er med til lære de unge, at de kan og skal sætte sig selv i førersædet og finde egne mål, og at det er vigtigt at se sine problemer som opgaver der, kan løses. På den måde slipper de bebrejdelser og får frigivet noget positiv energi.

Min holdning er, at al forandring skal være hyggeligt, sjovt og positivt. Vi har mange hyggelige og sjove timer sammen, hvor de unge indser egne destruktive handlinger – kan grine ad dem – og dermed også ændre det.

De unge, som normalt „glemmer“ aftaler og har mange undskyldninger for ikke at møde – møder op hver eneste gang til selvudviklingen. Evalueringen fra forårets modul har været utrolig positiv og medført, at de unge, der har deltaget i dette modul, atter deltager i efterårets selvudvikling.

Vil ikke undvære „problemer"

Jeg bliver selv overrasket over de unges evner til at tage selvudviklingen til sig. Det er ufatteligt, hvor meget de rykker. Da jeg bad de unge om at beskrive nogle værdier, som de mente skulle være til stede for, at de kunne have „et lykkeligt liv“, troede jeg, at de unge ville skrive mobil telefon, venner, penge, computer mm.

Jeg blev meget overrasket, da jeg læste: latter/tårer, lys og vand, nære relationer, udviklende samtaler – og „problemer“. Tænk at de unge, som er blevet henvist til Mentorordningen, fordi de enten havde massiv angst, selvskadende adfærd eller måske har forsøgt at tage deres eget liv, fordi de havde så massive problemer, som de forsøgte at flygte fra, nu opfatter „problemer“ som en værdi, som de ikke vil undvære.

Under selvudviklingen lærer de unge, at de ikke skal opfatte svære situationer som problemer men som vigtige oplevelser, som er med til at give dem en personlig udvikling.

Vigtigt tværfagligt samarbejde

Mentorordningen er blevet positivt modtaget. Der er opnået et godt samarbejde med de unges forældre, privatpraktiserende læger, psykiatere, jobkonsulenter samt sagsbehandlere i kontanthjælpsteamet.

Der er samrådsmøde mellem mig og de unges sagsbehandlere en gang månedlig i kommunen. Her drøfter vi hver enkelt bruger af mentorordningen for at sikre, at alle arbejder efter den samme målsætning, og at de tilbud vi giver passer sammen. Opstår der noget akut, er der hurtigt en tæt kontakt mellem Mentorordningen og kontanthjælpsteamet. De unge har naturligvis givet samtykke, og det har aldrig været et problem, fordi de ved, at jeg er deres repræsentant.

Stort behov for Mentorordning

Der er et stort behov for en Mentorordning i en hvilken som helst kommune i Danmark. Vi når de unge, som på overfladen er de unge og smukke, som går på diskotek og har de rigtige mobiltelefoner, men som har kaos indeni. Derfor ser jeg også frem til evalueringen af Mentorordningen og håber, at resultaterne vil vinde genklang hos politikerne.

Tilgangen af unge har været så stor, at jeg måtte undlade at formidle Mentorordningen til eksterne interessenter som behandlingspsykiatrien og det lokale borgermiljø. Jeg forudser, at tilgangen vil blive meget større end en enkelt medarbejder kan klare, og en kollega til refleksion i hverdagen ville også være rart.

Jægerspris kommune er nu en del af Frederikssund Kommune.

Hverdagslivet er forudsætningen

Solid kontakt når og hvor de unge har brug for det, er hvad projekt hverdagsliv i Aalborg tilbyder. Ved at hjælpe de unge med at mestre nogle af de forhindringer hverdagslivet byder på, bliver de unge klædt på til at modtage mere af den hjælp, de har brug for

KONTAKT
Projekt Hverdagsliv
Træningshøjskolen
Nørholmsvej 13
9000 Aalborg
Kontaktperson: Niels Villiam Pedersen & Karin Leth Kristensen
Tlf. 4045 8864/2226 7707
nvp-social@aalborg.dk eller
klet-social@aalborg.dk

Af Niels Villiam Pedersen &
Karin Leth Kristensen, projektmedarbejdere

Projekt Hverdagsliv sætter den enkelte person i fokus og tager udgangspunkt i, hvordan personen har det med forskellige ting. Jeg tør godt sige, at projektet har reddet mig fra et liv i ensomhed og isolation. Jeg bliver støttet i det, der gør tilværelsen svær for mig, og jeg får en hjælpende hånd med at overskride netop de svære ting.

Ung bruger af Projekt Hverdagsliv

Herre i eget hus

De unge, vi er sammen med, skal få en tro på, at de er eksperterne i eget liv. De har ofte erfaringer med det modsatte; de er enten blevet „ført" gennem livet uden selv at kunne eller skulle tage stilling, eller også er de slet ikke blevet „ført". Vi forsøger at støtte dem i at „blive herre i eget hus". Og vi tror på, at et – for dem – tilfredsstillende hverdagsliv er en forudsætning for at gennemføre et behandlingsforløb på en af Træningshøjskolerne – eller at kunne se et fremadrettet perspektiv, som giver mening for dem.

Derfor er vores arbejdsdag uforudsigelig. Vi forsøger i vid udstrækning at følge de unge i deres behov og på deres hjemmebane, det kan være at tage hjem til en ung og lave mad eller med i banken – eller måske ud at træne at tage bussen med en, som har angst?

Mange af de unge er meget ensomme, og vi forsøger derfor at bringe dem sammen i mindre grupper for at støtte deres sociale liv. Vi har også en del møder med samarbejdspartnere for at understøtte og kvalificere den bedste løsning for vores unge. Men det er de unge, som sætter dagsordenen, hvilket vi respektfuldt forsøger at følge dem i.

Uafklarede unge

De unge, som vi er i kontakt med, er henvist til Træningshøjskolerne i Aalborg men er ikke umiddelbart i stand til at få fuldt udbytte af Træningshøjskolernes tilbud. De har uafklarede psykiske og sociale problemstillinger og befinder sig ofte i en gråzone mellem Psykiatrisk sygehus og Træningshøjskolen. Der er tale om unge mennesker mellem 18 og 25 år, som ikke uden tæt personlig opfølgning formår at tage imod eller gennemføre et behandlingsforløb trods et åbenlyst behov.

Målet er at skabe nye betingelser i de unges hverdagsliv, betingelser der gør det muligt for de unge at se livet som et sted med muligheder. Vores tilgang er helhedsorienteret og altid tilrettelagt ud fra den unges individuelle behov og ønsker. Det gør vi blandt andet ved at udrede den unges behov for hjælp til et forbedret hverdagsliv.

En forudsætning for gode resultater er, at vi får skabt en bæredygtig relation mellem den unge og projektmedarbejderne, for kun gennem en tillidsfuld relation kan vi som medarbejdere støtte de unge i at få indsigt i og accept af egne livsbetingelser. Det er også relationen, der er springbrættet for det fremadrettede perspektiv, som både de unge og andre relevante parter, de er i kontakt med, skal have. Vi formidler kontakten til de relevante personer, bygger bro mellem tilbuddene og følger op.

Fakta

Projektet er normeret til 12 unge og 2 medarbejdere. De unge kan sige ja eller nej til tilbuddet, men ingen har sagt nej efter den første kontakt. Lige nu har vi 16 unge tilknyttet. Siden projektopstart marts 2005 er 15 unge afsluttet.

Der har gennem hele perioden været visiteret flere unge, end projektet har kunnet rumme. Vi har således haft 17 samtaler med unge og deres visitatorer, hvor der, på grund af kapacitetsproblemer eller fordi de unge faldt udenfor målgruppen, ikke blev etableret yderligere samarbejde.

I projektperiodens 19 måneder har vi haft 506 kontakter og samarbejdsmøder. Herudover har vi løbende faglig udvikling og ledelsesmæssige forpligtigelser. Projektet har et budget på ca. 700.000 kr. pr. år, hvor vi selv står for alt administrativt.

Metode – at bruge sig selv

Overordnet bruger vi os selv med den brede faglige indsigt og viden, vi tilsammen besidder, hvilket også betyder, at vi som udgangspunkt arbejder sammen om de unge i et tæt makkerskab. Vores støtte til de unge tager udgangspunkt i en handleplan, udarbejdet på baggrund af de unges ønsker om forandring.

Endvidere bygger vores metode på følgende fire grundstene:

1. Vi har bil til rådighed, er tilgængelige og bruger mobiltelefoner og mail som vigtige redskaber i kontakten med de unge.
2. Vi forsøger at handle på de unges ønsker og behov om forandring, når situationerne opstår. Det betyder også, at vi har tid til at vente på, at de unge udtrykker et behov. Udover at vi mener det vi siger, gør tålmodigheden os troværdige. Vi viser vej for forandring gennem systemer, der for de unge ofte er uigennemskuelige.
3. Vi lader de unge bestemme, hvor vi skal mødes, fordi det øger tryghed-en, lægger ansvaret hos den unge og vi minimerer risikoen for stigmatisering
4. De visiterende samarbejdspartnere er grundigt informeret om, hvilken målgruppe projektet er tiltænkt, og hvordan vi arbejder.

Erfaringer – godt at være to

Vi har valgt at være to medarbejdere, så ofte det er muligt. Vi har erfaret, at de unge profiterer af, at vi er mand og kvinde, og at vi har hver sin profession – socialrådgiver og pædagog. Da vi oftest er sammen med den unge hos dem selv eller mødes i byen, bruger vi en del tid i vores bil. Vi bruger denne tid meget effektivt, dels til at vende mødet med den unge og udveksle ideer til måder at støtte den unge på, dels til at kontakte samarbejdspartnere og andre involverede med det samme.

Målet er at skabe

nye betingelser i de unges

hverdagsliv, betingelser

der gør det muligt

for de unge at se livet

som et sted med muligheder.

Denne hurtige og effektive handlemåde medfører, at den unge oplever, at vi er der for dem. Dette er med til at give dem en større tro på, at de er noget værd og har betydning.

Vi oplever, at det nogle gange for os er meget små problemer, vi løser, men for vores unge kan det være uoverstigeligt. Når problemet er løst, er der energi til, at de selv kan løse større problemer.

Vi har erfaret, at de unge meget gerne vil være sammen med os begge – oftest alene. Vi fylder hullet ud for deres manglende oplevelser af forældre, der er der for dem. Vi bliver rollemodeller på flere måder.

Vi har gennem vores tætte kontakt oplevet, at flere unge meget gerne vil have deres forældre og netværk med i et samarbejde om uforløste oplevelser eller indsigt i de unges problemer. De unge tror på, at vi kan være med til at skabe en forandring for dem, og vi har fået meget god respons fra de forældre og netværk, vi har haft inddraget.

De største hindringer i vores arbejde er i det administrative samarbejde med bevilgende myndigheder. Det bevirker, at vi har unge, som egentlig er afklaret i forhold til videre foranstaltninger, men hvor der mangler administrativ dokumentation. Vi har også erfaret, at rådgiverne er meget glade for vores samarbejde og følger de indstillinger, vi laver i samarbejde med den enkelte unge.

I forhold til at samarbejde med det psykiatriske system har det været særdeles vanskeligt at etablere et formaliseret samarbejde – på trods af flere forsøg på forskellige niveauer. Nu er det imidlertid lykkedes at få en kontaktperson med i projektets følgegruppe.

Vi har et tæt samarbejde med Aalborg Universitetscenter i forhold til metodeudviklingen og evaluering af projektet. Vi har bl.a. lige indledt et samarbejde med en bachelorgruppe fra socialrådgiverstudiet, der som afgangsprojekt skal være med til at evaluere dele af projektet.

Vi håber, at projektet bliver et permanent tilbud i Aalborg Kommune.

Aktiv og struktureret hverdag giver personlig afklaring

De grundlæggende værdier i Klub Fontana er frivillighed, fællesskab, medindflydelse og ligeværdighed. Aktiviteter og nære relationer mellem de unge klubmedlemmer og kontaktpersoner sikrer, at alle får den hjælp, de har brug for til at finde egne ressourcer.

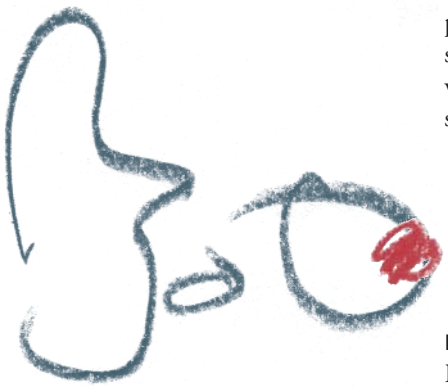

KONTAKT
Klub Fontana
Teglværksgade 22
2100 København Ø
Kontaktpersoner: Bent Frederiksen og Oliver Adams
Tlf. 3916 0916
Fax 3916 0919
klub-fontana@klub-fontana.dk
www.klub-fontana.dk

Af Bent Frederiksen og Oliver Adams, medarbejdere

Klub Fontana åbnede i en lille lejlighed på Østerbro i København i 1995. Klubben er en del af Fountain House, en selvejende institution for psykisk syge borgere mellem 18 og 60 år, som bor i København. Fountain House var af kommunens socialdirektorat blevet opfordret til at etablere et tilbud specielt til unge med psykiske problemer – det blev til Klub Fontana. Stedet skulle som udgangspunkt være et aktivitetssted med udgående og opsøgende karakter, ligesom det skulle være netværksskabende.

I klubben kommer unge københavnere mellem 18 og 25 år. Det drejer sig om unge med psykiske sygdomme, som ikke er kommet i gang med en uddannelse eller har fået fodfæste på arbejdsmarkedet.

Målgruppen kan deles op i to grupper; de som i forvejen er "kendt" af systemet, og de som endnu ikke har været i kontakt med det etablerede social- og sundhedssystem.

Unge der ikke opfylder ovenstående kriterier henvises til andet relevant tilbud i det omfang, det er muligt. Medlemmerne må ikke have misbrug som primært problem.

Målsætning

Det er målet med Klub Fontana at tilbyde unge psykisk syge en aktiv og struktureret hverdag, hvor de kan opnå en afklaring omkring egne ressourcer. På den måde skabes der også grobund for at påbegynde og færdiggøre en uddannelse eller at påtage sig et lønnet arbejde.

Et andet væsentligt mål for klubbens fem medarbejdere er, at hjælpe de unge med at etablere en voksen identitet og en fornuftsbetonet relation til deres omgivelser og muligheder.

I klubben er der et fremmøde på cirka 15 medlemmer om dagen, og klubben har kontakt til 45 -50 unge pr. måned.

Rammer

Klub Fontana er et aktivitetssted og en arbejdsplads, som drives uafhængigt af det øvrige social- og sundhedssystem. Klubben fungerer i et vist omfang som et arbejdsfællesskab og er opdelt i to enheder. Den ene enhed er en café, som er indrettet i en af Fountain House's sidebygninger. Caféen drives udelukkende af Klub Fontanas medlemmer og medarbejdere. Her skal der brygges en masse kaffe og te. Der skal købes ind og bestilles varer, måske bages en kage, og der skal ordnes regnskab. Og så skal varerne ellers sælges, idet caféen servicerer alle medlemmer og medarbejdere i huset, i pauser og ved møder eller andre arrangementer.

Den anden enhed er Klubbens eget kontor, hvor medlemmerne indgår i kontor- og administrative opgaver. I kontor-enheden udfører vi alt det kontormæssige arbejde, skriver referater, passer telefon, ordner regnskab, skriver nyhedsbreve og udfører medlemskontakt pr. brev og telefon m.m.

Udover klubbens egne arbejdsenheder kan medlemmerne også benytte sig af Fountain House's arbejdsenheder, samt husets tilbud om virksomhedspraktik i korte eller længerevarende forløb. Unge, der ønsker at gå i gang med en uddannelse, har ligeledes adgang til Fountain House's tilbud om studiehjælp og vejledning kaldet „Bogstøtten".

Klubben har samarbejde med forskellige instanser. Profileringen sker hyppigst over for følgende samarbejdspartnere:

- Psykiatriske hospitaler
- Distriktspsykiatriske centre
- Lokalcentre
- Socialpsykiatriske botilbud
- Andre

Indhold

Rammerne med arbejde bliver i dagligdagen suppleret med frivillige gruppesamtaler af forskellige sammensætninger, undervisning og diverse aktiviteter. Her kan nævnes styrketræning, håndarbejde, musik/samspil, vinterbadning m.m. Desuden står medlemmer og medarbejderne for al rengøring af klubbens lokaler.

Ud over vores dagligdag kan der

være aftenåbent til arrangementer, hvor vi for eksempel går i teater eller biografen, på cafè, til koncerter, laver mad og spiser sammen indimellem med efterfølgende debat over et tema. Klubben tilbyder derudover vores medlemmer hjemmebesøg og hospitalsbesøg.

Klub Fontana tager nogle gange om året på tur af en uges varighed til en ødegård i Sverige. Desuden bliver der hvert år planlagt og gennemført en udenlandsrejse.

Metode

Klub Fontana baserer sig ideologisk og metodisk på samme sæt internationale standarder og retningslinier som Fountain House. Disse standarder udstikker rammerne for medlemmernes rettigheder, involvering og deltagelse i Klubbens beslutningsprocesser, drift, planlægning af arbejdsfunktioner, undervisning og andre aktiviteter.

De grundlæggende værdier er frivillighed, fællesskab, medindflydelse, fokus på ressourcer og ligeværdighed.

For medarbejderne gælder, at de er ansat som generalister i forhold til Klub Fontanas skiftende behov. Medlemmernes indsats er nødvendig for udførelsen af de daglige arbejdsfunktioner og aktiviteter. Klub Fontanas brugere, kaldet medlemmer, optrænes formelt i samme koncept og indgår på lige fod med medarbejderne i alle daglige arbejdsfunktioner og beslutninger, i det omfang de ønsker det.

Et meget væsentligt element af Klub Fontana arbejdsmetode er mentor- eller kontaktpersonordningen. Alle medlemmer får som noget af det første i deres forløb tildelt en primær og sekundær kontaktperson, og på intet tidspunkt er et medlem uden en kontaktperson. Udgangspunktet for mentorordningen er, at der etableres en så tryg og tillidsfuld relation mellem medlemmet og medarbejderen som muligt. Relationen skal give grobund for udvikling. Kontaktpersonen støtter og vejleder i mange forhold, herunder kontakt til sagsbehandler, jobkonsulent, læge/psykiater, psykolog, boligforhold, bank/økonomi, forældresamtaler og meget andet. Der afholdes jævnligt samtaler, hvor medlem og kontaktperson sammen justerer på processer og muligheder i forhold til medlemmets ønsker og mål.

Hver onsdag afholdes der et husmøde, som er åbent for alle, og hvor klubbens medlemmer har indflydelse på alle beslutninger.

Opsamlende kan man sige, at klubben ikke har til hensigt at fungere som et egentligt behandlingssted, men så vidt muligt prøver at møde det enkelte medlem som et menneske med ressourcer. Dermed bliver medlemmet ikke stigmatiseret i henhold til en given diagnose.

Erfaringer

Klub Fontana`s medarbejdere har stor erfaring med at arbejde relationelt i kontaktpersonordningen og vil fortsat arbejde med at knytte tætte bånd til de unge. Dette gøres bl.a. ved at være lyttende i samtaler med den enkelte eller flere af de unge på en gang, under planlagte eller spontant opståede situationer. I samtalerne deltager medarbejderne også med deres personlige meninger i form af egne oplevelser eller livshistorier. Denne personlige og ligefremme kontakt bevirker oftest, at der mellem medarbejder og medlem opstår meget nære relationer, som kan minde om familiær tæthed. Medarbejderen tager ansvar for, at kontakten skabes og vedligeholdes ved at være insisterende i sin interesse for den unge.

Derudover er erfaringen, at det netværk de unge danner indbyrdes kan have en særdeles positiv effekt, således at kulturen i klubben i sig selv fungerer som et sikkerhedsnet for de unge, når eller hvis de kommer ud i vanskelige situationer.

Det er af stor betydning, at de unge aktivt engageres i dagligdagens processer, således at et højt niveau af meningsfuldhed og ejerskab opnås. Tanken er, at der skal samarbejdes på en sådan måde, at den enkelte unge oplever en høj grad af symmetri i relationen med medarbejderen. Hermed skabes rammerne for ligeværdighed og gensidighed. Medarbejdergruppen vil dog til hver en tid synliggøre, at der altid vil eksistere et vist magtforhold i en sådan relation. Dette hænger nøje sammen med, at den unge kan lære meget af, på hvilken måde medarbejderen tager ansvar for denne specielle rollefordeling.

Et væsentligt mål for klubbens fem medarbejdere er at hjælpe de unge med at etablere en voksen identitet og en fornuftsbetonet relation til deres omgivelser og muligheder.

Ungdom – skizofreni og hvad så?

For mange unge ryger fremtidsdrømmene sig en tur, når de får diagnosen skizofreni. Men det behøver ikke at være sådan. Unge-teamet i Århus hjælper de unge med at skille almene problemer ud fra sygdomsproblemer, så der bliver plads til drømme og håb. Drømme kan realiseres, selv om man har brug for hjælp til det.

KONTAKT
Socialpsykiatrisk Unge-Team
Lokalpsykiatri Centrum
Kannikegade 12
8000 Århus C
Kontaktperson: Conny Windfeldt
Tlf. 8742 2400
cw@fa.aarhus.dk

Af Conny Windfeldt, tovholder

I Århus amt får årligt cirka 60 unge stillet diagnosen skizofreni. Århus Amt – nu Region Midt – har et særligt tilbud til disse unge i form af et 2-årigt behandlingstilbud på Klinik for Unge med Skizofreni (OPUS).

Århus kommune ønskede at supplere den intensive behandlingsindsats med en socialpsykiatrisk indsats i form af bostøtte og netværkstiltag. Det blev startskuddet til Satsprojektet *„Styrket social indsats til unge med skizofreni"*, i daglig tale Socialpsykiatrisk Unge-Team, som så dagens lys i oktober 2003. Projektet har valgt at have fokus på de unges uddannelse og beskæftigelse. Projektets målgruppe er unge mellem 18 og 30 år, der udover behandling på OPUS har brug for socialpsykiatrisk støtte.

Vi lader de unge drage deres egne erfaringer, og vi støtter dem i troen på, at de har mulighed for at have et aktivt og meningsfuldt liv trods deres skizofrenidiagnose.

Kan man leve med skizofreni?

For de fleste unge er det ulykkeligt at få stillet en skizofrenidiagnose. Det kan føles, som om livet går i stå, og drømmene brister. De unge kommer ofte til at forstå deres problemer på baggrund af deres diagnose. I projektet har vi fokus på det at være ung. Vi møder de unge med en bevidsthed om, at de problemstillinger de har kan være almene og ikke behøver at skyldes skizofrenien. Vi støtter de unge i at almengøre de problemstillinger, der hører sig ungdommen til frem for at sygeliggøre dem. Vi støtter dermed de unge i at skille tingene ad, så de udvikler et mere nuanceret billede af sig selv.

Skizofreni behøver ikke at være en kronisk lidelse. Vi møder derfor de unge positivt og optimistisk og med en tro på, at de besidder mange ressourcer på trods af deres skizofrenidiagnose. Vi har respekt og forståelse for de drømme og ønsker, de unge har, og vi gør os ikke til dommere over, hvad der er muligt og ikke muligt. Vi lader de unge drage deres egne erfaringer, og vi støtter dem i troen på, at de har mulighed for at have et aktivt og meningsfuldt liv trods deres skizofrenidiagnose.

Mange af de unge, vi møder, er blevet syge i en meget ung alder. Nogle er måske lige kommet i gang med uddannelse, andre er end ikke startet. Derfor er det utrolig vigtigt, at de unge bliver mødt med en forståelse for deres vanskeligheder. Mindst lige så vigtigt er det, at de bliver mødt med en stærk tro på, at de har kompetencer og dermed muligheder. Der er i projektet blevet arbejdet med sproget, og vi er blevet meget bevidste om, hvor let vi kan komme til at signalere begrænsninger og derved understøtte den unges negative syn på sig selv.

Inklusion

Vi støtter de unge i at komme i gang med uddannelse og arbejde eller anden aktivitet. Vi ser gerne de unge i almindelige jobs. De færreste unge ønsker at se sig selv i et socialpsykiatrisk dagtilbud. Derfor arbejder vi i projektet på, at de unge, i det omfang det kan lade sig gøre, kommer i gang med beskæftigelse eller andre aktiviteter udenfor socialpsykiatrien.

De unge kan have brug for særlige hensyn og støtteforanstaltninger for at gennemføre et uddannelsesforløb eller klare et arbejde. Her er det vores opgave, sammen med den unge, at blive klare på, hvilke behov der er for støtte og videreformidle dette til relevante samarbejdspartnere.

Empowerment
I den individuelle støtte har vi i samarbejdet med de unge arbejdet målrettet med del-handleplaner. Del-handleplanerne har to formål, dels at sikre en målrettet indsats, dels at give den unge mulighed for selv at definere ønsker og problemer. Samarbejdet omkring del-handleplanen giver tydelighed i indsatsen, og giver den unge mulighed for selv at prioritere indsatsen. Ved målbevidst at arbejde med empowerment tankegangen støtter vi den unge til at genvinde og påtage sig ansvaret for eget liv.

I arbejdet med de unge er vi bevidste om, at de har behov for fleksibilitet i støtten. Vi er derfor fleksible hvad angår hyppighed af besøg, antal ugentlige timer samt på hvilke tidspunkter af dagen, de har behov for støtte. Den enkelte unge har mulighed for at få ekstra støtte i perioder, hvor der opleves ekstra behov. Ligeledes kan der skrues ned for støtten, når den unge ønsker at klare sig mere på egen hånd.

Gruppetilbud
Gruppetilbuddet er tænkt som et tilbud til de unge, der har behov for støtte men ikke behøver en individuel støtte. Der arbejdes ud fra metoden „socialt gruppearbejde" hvor formålet er:

- at lære at bruge sig selv i samspillet med andre og få styrket sine sociale kompetencer
- at lære at bruge hinanden ved at dele erfaringer og ved at lytte til andre i samme situation
- at blive bevidste om egne ressourcer og begrænsninger ved at dele egne problemstillinger med gruppen og fokusere på forandringsstrategier.

Projektets erfaringer
Det har positiv indvirkning på de unge at blive mødt med forventninger om, at de har kompetencer og muligheder. Det gør også en forskel for de unge at blive støttet i at skabe sig en identitet som ung i stedet for som skizofren. Det er nogle af de gennemgående erfaringer, vi har fra projektperioden. Andre overordnede erfaringer er, at:

- de unge ofte kan mere, end de selv tror,
- unge med en skizofrenidiagnose kan tage uddannelse eller få almindelige job
- de unge har brug for selv at drage deres erfaringer
- en førtidspension er et godt alternativ, når andre muligheder grundigt er afprøvet

I projektperioden har der indtil nu været 56 unge i projektet. 20 af disse unge er kommet i gang med uddannelse eller beskæftigelse uden for socialpsykiatrien. Projektet afsluttes med udgangen af 2007, og indsatsen tænkes til den tid implementeret i Århus Kommunes lokalpsykiatrier.

De færreste unge ønsker at se sig selv i et socialpsykiatrisk dagtilbud. Derfor arbejder vi i projektet på, at de unge, i det omfang det kan lade sig gøre, kommer i gang med beskæftigelse eller andre aktiviteter udenfor socialpsykiatrien.

Hjælp til psykisk syge børn og unge og deres familier

Sorø Kommune arbejdede i 2003 sammen med et privat konsulentfirma for at forbedre forholdene for børn og unge med psykiske problemer. Opskriften lød på bedre samarbejde på tværs af sektorerne og på at udvide støtte-kontaktpersonordningen til at dække børn og deres familier.

KONTAKT
Sorø Socialpsykiatri
Projekt Efterværn
Lillemarksvej 12
4180 Sorø
Kontaktperson: Lotte Jørgensen
Tlf. 4045 7134
lijo@soroe.dk
Kontaktperson: Kirsten Olsen
kiol@soroe
Tlf. 2019 7134

Af Lotte Jørgensen, støtte-kontaktperson

Sorø Kommune har sat sig for at forbedre forholdene for kommunens psykisk syge børn og unge. Det har ofte været sådan, at der var lang ventetid på at få en psykiatrisk udredning, og i den tid var børnene og deres familier mere eller mindre overladt til at klare problemerne selv.

Forholdene viste et behov for et bedre samarbejde mellem alle de forskellige instanser, der er involveret, når et barn eller en ung får en psykisk lidelse. Samtidig var der også behov for at hjælpe familierne både før og efter udredning og at gøre det i deres egne omgivelser.

Målet var at udvikle en intern og ekstern samarbejdsmodel:

1. En samarbejdsmodel, der forbedrer det eksisterende samarbejde mellem Sorø Kommune, Børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling i Holbæk og Rådgivningsenheden i Vestsjællands amt
2. Sorø Kommune etablerer en støtte- og kontaktpersonordning, der sikrer psykisk syge børn og unge og deres familier hjælp og støtte i deres eget hjem.

Projektet er rettet mod børn og unge i alderen 0-18 år, det vil sige dem, som socialpsykiatrien ikke normalt har som målgruppe. De er enten visiteret til Børne- eller Ungdomspsykiatrisk afdeling i Holbæk og bliver henvist til os i en eventuel ventetid, eller de er blevet psykiatrisk udredt og mangler et opfølgende tilbud sammen med familien.

Samarbejdsmodellen

Der er både kommunale og regionale parter involveret, når der er tale om psykisk syge børn og unge. Privatpraktiserende læger, psykologer eller psykiatere kan også spille en rolle. De mange parter, der er en del af undersøgelsen og behandlingen af barnet/den unge og dennes familie, har desværre betydet, at der kan gå mange måneder, af og til år, fra problemet er opdaget i skolen eller daginstitutionen, til der er gennemført en undersøgelse og iværksat en foranstaltning.

Et af formålene i Projekt Efterværn er at sikre, at overgangene mellem de forskellige parter foregår hurtigt og effektivt. Derfor er det præciseret i samarbejdsmodellen, hvem der har hvilke opgaver og ansvar og hvornår i barnets/den unges undersøgelses- og behandlingsforløb. Hver myndighed udtømmer sine muligheder før familien sendes videre. Det betyder for eksempel, at relevante test fra PPR (pædagogisk, psykologisk rådgivning) er gennemført inden barnet sendes til ungdomspsykiatrisk udredning. Dermed skal barnet ikke tilbage til nogle test i et andet system, test der kan forlænge afklaringen.

Støtte- og kontaktpersonordning

Der er etableret en støtte- og kontaktpersonordning, der har til formål at støtte op om psykisk syge børn og unge og ikke mindst deres familier. Sorø Kommune håber derved, at færre børn og unge bliver marginaliserede.

Sammen med de enkelte unge – der er flere unge end børn – og deres familier laver vi en samarbejdsaftale. Vi finder ud af, hvad det er, de synes er problemfyldt, og hvad de mener, at de har brug for støtte til. Derefter opsætter vi nogle mål for, hvor støtten skal ind, og det kan være helt konkret, som at en ung skal på efterskole, men har angst og derfor ikke kan tage bussen og er bange for den første tid på skolen. Så „træner vi bus", kører med til skolen og følger op. Aftalen evalueres første gang efter tre måneder herefter hver sjette måned.

Her-og-nu tiltag

Den kognitive forståelse er udgangspunktet for støtteordningens tilbud, så familien støttes til at kunne rumme deres psykisk syge barn/unge. I den kognitive forståelse – som vi har været på efteruddannelse i – ligger, at man ser

på tanke, følelse, krop og adfærd. Hvis skolen for eksempel kan se, at der er problemer med lektier, så spørger vi den unge, hvad han tænker, og hvad han synes, der skal gøres. Det samme spørger vi familien om, og så krydser vi det med det, vi selv oplever i hjemmet – er der kaos og larm, så det ikke er muligt at koncentrere sig, så er det måske der, der skal sættes ind. Vi laver så et konkret tiltag til forbedring af rammer og adfærd og støtter op om det. Vi ser ikke på årsager, vi tilbyder her-og-nu tiltag med struktur.

Støtte-kontaktpersonen arbejder med, at det psykisk syge barn kan bevare sin institution og skoleforløb og vejleder pædagogen og læreren til at kunne rumme barnet i institutionen eller i klassen. Det samme gælder også, når det drejer sig om fritidsaktiviteter og det sociale netværk. Vi er med til alle netværksmøder, hvor skole, sagsbehandler, PPR, sundhedsplejersker osv. er involveret. Når der laves §50 (tidligere §38) udredninger af kommunens sagsbehandlere, bliver vore observationer inddraget, og vort arbejde kan være en del af den handleplan, der bliver udarbejdet.

Arbejdet med at gøre skoler og institutioner rummelige i forhold til børn og unge med psykiske problemer bliver understøttet af studiekredse for pædagoger og lærere på samtlige skoler og institutioner i kommunen. Her har en psykiatrisk overlæge fortalt om de forskellige psykiske lidelser, og alle har været glade for tilbuddet om mere viden.

Støtte-kontaktpersonernes opgave er også at etablere netværksgrupper for familier og deres psykisk syge børn. Grupperne er så lokale som mulige, idet vi arbejder ud fra et nærhedsprincip. Familierne skal ikke rundt „i systemet“. Derimod skal systemet være der, hvor familierne har brug for det.

Alles SKP

Som støtte-kontaktperson har vi samarbejde på alle niveauer. I forhold til behandling, skole, familie, det sociale liv og de unge selv. Vore opgaver kan opsummeres som:

- Opbygge rummelighed i forhold til sin institution/skole
- Opbygning af netværk
- Støttende samtaler
- Støtte i forhold til behandling
- Telefonordning: telefontid kl. 10-11 (aktuelt benyttes ml. 8-16) og ved akut behov, hverdage ml. kl. 19-22

Vi hjælper familierne med at finde rundt i det, der af mange opfattes som et tungt kommunalt system. I forhold til kommune og hospital har vi en tovholder funktion. Derfor er det også en forudsætning for at være SKP, at man i forvejen har kommunal erfaring og kender arbejdsgangene.

Vi har fulgt 49 familier med børn i to et halvt år. I forhold til de helt små børn bistår vi med råd og vejledning, og trækker os oftest efter to til tre måneder, så familiens egne ressourcer kommer i brug. De kan dog altid kontakte os.

Netop det, at vi er tilgængelige, har stor værdi. De unge opfatter os som nogen, der er der for at hjælpe dem, og det at vi bruger deres kommunikationsveje, for eksempel sms, gør at de bruger os meget. De kommer også forbi, hvis de synes, der er noget, de lige skal vende. Deres familier bruger os også. Mange forældre er nervøse, når deres barn skal til at overgå til en ungdomsuddannelse. Men det giver dem tryghed at vide, at vi hjælper dem – og at vi hele tiden er til deres rådighed.

En generator for drømme

En af de største udfordringer for de unge medlemmer af Klub Saga er at turde aktivere ønsketænkning. De er bagud i forhold til det almindelige ungeliv, de ønsker sig, og medarbejderne bruger derfor sig selv som bølgebrydere i den omgivende verden og som rollemodeller i en-til-en relationer.

KONTAKT
Klub Saga
Regnbuehuset
Østerparken 13
2630 Taastrup
Kontaktpersoner: Luna Elstrøm og Lena Hansen
Tlf.: 4352 8036
luna@regnbuehuset.dk og
lena@regnbuehuset.dk

Af Marianne Bjerborg, journalist

Tolv unge sidder omkring middagsbordet. De har netop tilberedt aftensmaden og nyder nu sammen måltidet. Samtalen er afslappet men også alvorlig, her bliver talt om alt fra familieforhold, uddannelse, skole, kærester og andre væsentlige ting i livet som ung. De unge ved ikke, at det ikke altid er tilfældigt, hvad der bliver talt om. For dette middagsbord er i Klub Saga i Regnbuehuset, et Fountain House i Taastrup, og her vil man noget med samvær og samtale, og derfor har de to projektmedarbejdere, Luna Elstrøm og Lena Hansen, på forhånd valgt et tema, som de selv bringer på banen.

„Da vi startede gik samtalen ofte lidt trægt, og samtidig kunne vi fornemme, at de unge havde behov for at tale om familie og skoleting og så videre," forklarer Lena Hansen og fortsætter, „derfor prøver vi at bruge vores egne erfaringer og den viden vi får fra de unge til at sætte samtaler i gang, hvor de unge også får sparring fra andre unge og ikke kun fra professionelle. På den måde er vi med til at styrke de unges kommunikative komptencer."

Fra alle til unge

Regnbuehuset har medlemmer i alle aldre og tilbyder medlemmerne værestedsaktiviteter samt arbejdsprøvninger og praktikforløb. En af erfaringerne, høstet gennem mange år, var, at der manglede et klubtilbud til de unge medlemmer, dem på 18-25 år. Derfor søgte, og fik, man 15M pujlemidler til et klubprojekt for unge, hvor fokus primært skulle være på uddannelse og fritid. Klub Saga var født.

„I praksis er her flest medlemmer mellem 25 og 28 år," fortæller Lena Hansen. „Der viste sig, at være behov for tilbud for nogle, der var lidt ældre end 25, og derfor har vi nu udvidet tilbuddet til 30 år".

At indhente ungelivet

At aldersrammen er udvidet kan have at gøre med, at de unge, ifølge Lena Hansen, er bagud med deres ungeliv i forhold til deres jævnaldrende.

„De skal indhente en masse erfaringer uden at have modet og energien til helt selv at gå ud og hente dem. De har i mange år ikke været vant til at tænke på, hvad de rigtig gerne vil, og mange har været meget isolerede. Det gør, at de er meget tilbagetrukne og initiativløse. Derfor skal vi som medarbejdere bringe os selv i spil, bruge vores egne erfaringer, personlige historie og helt konkret for eksempel vise, hvordan man går i byen", forklarer Lena om rollen som mentor i Klub Saga.

Ligeværdighed

Som i alle andre Fountain Houses er folk medlemmer og ikke brugere. At være medlem er en positiv betegnelse, og den ligeværdighedsfølelse det medbringer er vigtig. Medlemsbetegnelsen indikerer også at deltagelse er nødvendig, og den positive forventning er der ikke mange af de unge, som har været mødt så klart med.

I klubsammenhæng udmønter ligeværdigheden sig i, at det er de unge, der bestemmer hvilke aktiviteter, der skal være. Den indledningsvise eufori over at kunne bestemme selv betød ønsker om paintball, go-carts og andre mere „vilde" ting.

„I dag går vi mere i biffen og på cafe. Og det er utroligt, så meget de unge skal lære at navigere i almindeligt gå-i-byen liv, for de har jo ikke været ude, og de undrer sig over, hvor mange slags kaffe man kan få osv.. De ved ikke, hvad der er den smarte øl lige nu og alle de andre små ting, som vi ikke tænker over, at vi ved. Derfor er det vigtigt for dem at have os med, også fordi vi ikke er så meget ældre. De kopierer lynhurtigt, men er også meget sensitive overfor om de falder udenfor", forklarer Lena om funktionen ved de mange udeaktiviteter.

At finde en balance

Måltidet og hjemmehyggen er den ene del af tilbuddet, og udeaktiviteterne er en anden. Efter en længere periode med næsten udelukkende aktiviteter ude i byen, opdagede medarbejderne, at det blev for meget for de unge. Det var så energikrævende, at noget af den gode kontakt medlemmerne imellem og mellem medlemmer og medarbejdere gik tabt.

„Derefter havde vi en periode, hvor vi var meget hjemme. Energien faldt fuldstændig, der blev simpelthen ikke taget nogen initiativer, og vi mistede også selv lidt af gejsten. Alligevel besluttede vi, at det er okay med sådanne perioder, hvis de følger en periode med for meget tryk på, så tingene får lov at bundfælde sig, men det ideelle er, at der er en vekselvirkning mellem de to. At en dag er vi ude, og en anden er vi hjemme", fortæller Lena Hansen om nogle af klubbens erfaringer.

Vekselvirkningen er vigtig, fordi man ude udfordrer nogle af de grænser, der er for de unge. De får set, at de godt kan klare udfordringer, og hjemme får de tid til at reflektere over deres erfaringer med andre unge og med medarbejderne.

Uddannelse

Mange af de unge medlemmer udtrykker frustration i forhold til de tilbud, de modtager. De føler at de bliver sat på hylder, og at de skal identificere sig unødigt meget med deres sygdom. Tilbuddene om for eksempel praktik lever simpelthen ikke op til deres forventninger, og samtidig er deres forventninger uklare, fordi de ikke er formuleret.

„De tilbud, der er for denne gruppe unge, er meget afgrænset, og de er understimulerede med hensyn til at definere, hvad det er de gerne vil. Vi skal hjælpe dem med at finde deres selvværd og vise vej til hf, dans, lærepladser osv., det er vores opgave at hjælpe med at aktivere deres ønsketænkning, at blive en generator for drømme", fortæller Lena Hansen om rollen som mentor i forhold til uddannelse.

Hun supplerer dog med at fortælle, at det lave timetal som hun og kollegaen har – tilsammen 20 om ugen – desværre ikke dækker til at kunne hjælpe de unge videre i systemet. De kan ikke følges med dem til et møde med sagsbehandleren eller tage et hf-fag sammen med nogle unge.

„De får ikke omsat det, vi taler om, til handling, når de står på egne ben, og det er en af de helt store erfaringer, vi har gjort os i dette projekt, der nu løber på hæld. Vi kan hjælpe de unge lidt ud af den isolerede verden og bruge os selv, som de nære relationer de mangler, men vi kan det kun indtil en vis grænse – og det er ærgerligt".

Gode historier

Selvom Lena Hansen ikke lægger skjul på, at projektet har en indbygget mangel, på tid og sammenhæng med det omgivende samfund i dagtimerne (klubben er åben mandag og torsdag fra kl.16-22), er hun dog også stolt over, at flere af de unge er holdt op med at komme, fordi de faktisk er kommet videre i uddannelse og arbejde.

„De kommer så indimellem og snakker med os, hvis der er noget, der brænder på. Så vi har jo udført en vigtig mission, når de ser os som nogen, de kan være sammen med uden at skulle stå til regnskab. Vi er samvær på deres præmisser, og tilgængeligheden er enormt vigtig".

En anden erfaring som projekt Klub Saga har givet er, at stedet fungerer bedst, når der er mange unge medlemmer, som bruger stedet.

„Så fylder vi som medarbejdere mindre. Der opstår en naturlig dynamik mellem de unge, de begynder at bruge hinanden, og indimellem laver de aftaler udenfor klubben. Når der kommer mange er vi mere en slags guider, og flere unge bliver i den dynamik bedre til at have ønsker og formulere behov og planer".

Projekt Klub Saga er gået ind i sit sidste halvår på 15M puljemidler, og de første tiltag til videreførelse af projektet er taget.

„Det skal være en anden form. Et klubtilbud er godt, men det er for lidt, fordi det er svært at arbejde målorienteret, når man ikke har tid til opfølgning. Det er også en lidt skrøbelig struktur med så få medarbejdere, som ikke har nogen særlig tydelig tilknytning til resten af huset. Vi bliver nødt til at prioritere at være der sammen, fordi vi ellers slet ikke har nogen faglig sparring. Men jeg tror, at klubben fortsætter, for behovet er stort, og derfor tror jeg også, at vi vil kunne bruge vores indsamlede erfaringer til et endnu bedre tilbud," slutter Lena Hansen.

Det er utroligt så meget,

de unge skal lære at navigere

i almindeligt gå-i-byen liv,

for de har jo ikke været ude,

og de undrer sig over, hvor

mange slags kaffe,

man kan få osv..

Kommunikation, forståelse og tillid

På fire år er andelen af unge med anden etnisk baggrund end dansk på Tre Ege – et forsorgstilbud for hjemløse i Århus – steget fra 18 til 30 procent. Tre Ege har derfor sat ind med et projekt der, med tillid og kommunikation, skal give en forståelse for, hvordan man når disse unge.

KONTAKT
Unge sindslidende med anden etnisk baggrund end dansk på § 110-boform
Tre Ege Kirkens Korshær
Årslev Møllevej 15
8220 Brabrand
Kontaktperson: Henrik Sørensen
Tlf: 8747 7052
hss@fa.aarhus.dk

Af Kim Sørensen, pædagog og konstitueret afdelingsleder

Tre Ege Kirkens Korshær er en selvejende institution med driftsoverenskomst med Århus Kommune. Det er et forsorgstilbud efter Servicelovens § 110.

I 2002 var andelen af etniske danskere, indskrevet på Tre Ege, på 82 %. Denne andel er siden faldet til i 2006 at være på 69,57%.

Koordinering

Som beboer får man tilknyttet en kontaktperson, som varetager det koordinerende arbejde og laver udredning- og opholdsplan. Kontaktpersonen „beholder" beboeren, så længe vedkommende er indskrevet på Tre Ege. Som regel ophører samarbejdet, når beboeren henvises til andet sted.

Da følgeskab og kontakt er centrale ydelser hos os, er det vigtigt, at projektmedarbejderne fortrinsvis arbejder i dagvagter. Opfølgning til systemet og den unge skal ske inden for de forskellige systemers åbningstider.

Den overvejende del af de unge formår ikke at opfylde de lovmæssige tiltag, der er i forbindelse med beskæftigelse. Det betyder, at de unge bliver reduceret i kontanthjælp, og ad den vej ofte har mistet deres bolig.

Der er tale om marginaliserede unge, og når vi taler om unge med anden etnisk baggrund, er de også ofte på grund af deres etnicitet marginaliseret i samfundet. Særligt for dem er også, at familien og det øvrige netværk vender dem ryggen, såfremt de ikke vil indordne sig under de regler, kulturer med videre, der er i de unges familier.

Særlige problemer

Vi har i projektet særligt fokus på at forbedre udredninger og opholdsplaner – både sociale og psykiatriske, at få en større indsigt i og forståelse for deres specielle problemstillinger, så vi kan forbedre kontakten til det øvrige system.

Når de kommer på vores boform oplever vi, at:

- de har svært ved at stå op om morgenen
- de har svært ved at holde en aftale
- de har svært ved at forstå, hvad vi siger
- de er uvante og utrygge ved at tale med en psykiater
- de forventer, at vi skal gøre alt for dem
- de får ikke gjort noget – uden følgeskab
- de har svært ved at være sammen med de øvrige beboere

Det er vores erfaring, at det er vanskeligt at udrede, hvad der er psykiatriske, og hvad der er kulturbestemte problemstillinger. I stedet oplever vi, at det hele kommer til udtryk i akutte sociale problemer. De har ikke kunnet beholde deres bolig, de bruger ikke det eksisterende system, de har særligt svært ved at komme i arbejde, de har misbrugsproblemer, hovedsagelig af kath, hash og alkohol, og så har de problemer med almindelig social adfærd.

Særlige metoder

I udgangspunktet er projektet baseret på organisationens eksisterende tilbud. Det vil sige mulighed for samtale med psykiater, beskæftigelsestilbud, kontaktpersonordning, udredningsskema med videre.

Det er vores erfaring, at i arbejdet med unge med eller uden diagnose er nøgleordene daglig opfølgning, kontinuitet, fleksibilitet, kontakt og følgeskab. Særligt i forhold til unge med anden etnisk baggrund end dansk har vi videreudviklet det eksisterende udredningsskema, som tager deres særlige forhold og problemer med.

Vi har også intensiveret samarbejdet mellem stedets fast tilknyttede psykiater, kontaktpersonen og beboeren i forhold til psykiatrisk udredning og evt. medicinering. Det samarbejde er blevet suppleret med metodeudvikling i kommunikation specielt med fokus på samspillet mellem kontaktpersonen og den unge – tillidsopbygning etc. Kommunikationen blandt de professionelle er også blevet intensiveret, for eksempel

Den overvejende del af de unge formår ikke at opfylde de lovmæssige tiltag, der er i forbindelse med beskæftigelse. Det betyder, at de unge bliver reduceret i kontanthjælp, og ad den vej ofte har mistet deres bolig.

med mundtlig og skriftlig formidling på hvert medarbejdermøde og i de eksterne afdelinger, der har deltagere i målgruppen.

Vi har tilbudt de unge følgeskab til kommunen, beskæftigelsestilbud, møder med andre offentlige instanser og så videre. Samtidig har vi lavet et større netværksarbejde og hjulpet de unge med at genetablere eller bibeholde kontakten til familien. Dette sker blandt andet ved opsøgende kontakt til den unges netværk.

Den fast tilknyttede psykiater har løbende givet medarbejderne supervision.

Somalisk fokus

Over halvdelen af de unge med anden etnisk baggrund har somalisk baggrund, og derfor har vi haft stort fokus på netop denne gruppe. Således har 80 – 90% af arbejdet i projektet omhandlet de problemstillinger, som særligt knytter sig til gruppen af somaliere.

Vi har været med til at opstarte en tværfaglig arbejdsgruppe for medarbejderne på § 110 botilbuddene i Århus kommune, som har haft fokus på de særlige problemstillinger, vi har oplevet omkring gruppen af unge somaliske beboere. Vi har sammenkørt statistik fra de forskellige boformer for at skaffe et overblik over de unge somalieres „vandring" mellem de forskellige boformer.

I samarbejdet blev det tydeligt, at særlig kommunikationen med brugergruppen kan være vanskelig. Vi har netop af den årsag valgt at tilknytte en somalisk tolk fast til projektet. Dette har klart været med til at forbedre kontakten til beboerne samt fået gjort klart for dem, hvilke krav og muligheder man har som beboer.

Gennem denne forbedrede kommunikation med de unge somaliere har vi fået en større forståelse for, hvem de er, og de har fået tillid til os. Derfor er nøgleordene i vort arbejde helt afgjort kommunikation, forståelse og tillid.

Et nyt fokusområde i år har været at få de unge ud i ordinær beskæftigelse. For at opnå det har vi skabt kontakt til en somalisk jobkonsulent, der kan rådgive og vejlede inden for dette område, og vi har også selv brugt ekstra tid på at støtte projektets beboere i deres jobsøgning.

Forord 3

Mentor 4

Casemanagerprojektet – Århus: Mellem case- og kaos-management 8

Mentorordningen – Jægerspris: Uden problemer går det ikke 10

Projekt Hverdagsliv – Aalborg Kommune: Hverdagslivet er forudsætningen 12

Klub Fontana – København: Aktiv og strukturet hverdag giver personlig afklaring 14

Socialpsykiatrisk unge-team – Århus Kommune: Ungdom – skizofreni og hvad så? 16

Projekt Efterværn – Sorø: Hjælp til psykisk syge børn og unge og deres familier 18

Klub Saga – Fountain House, Taastrup: En generator fro drømme 20

Tre Ege Kirkens Korshær – Århus: Kommunikation, forståelse og tillid 22

Unge med sindslidelse:
Ungdomsliv med mentor
Redaktion: Bjarne Møller.
Socialt Udviklingscenter SUS
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
sus@sus.dk
www.sus.dk

April 2007

Tekstbearbejdning: Marianne Bjerborg
Grafisk tilrettelæggelse & tryk:
Zanna Lyck og Christian Schmidt
Foto: Modelbilleder
Oplag: 2.000 ex.
ISBN: 978-89814-94-0

Tak til Socialministeriet for støtte til publikationen.